



Kako izbrati študij

»Kako naj sploh izberem študij? Kako naj se odločim med različnimi področji, ki me zanimajo? Kaj pa, če ne bom imel dovolj točk za sprejem na željeni študij? Bom z določeno izobrazbo lahko dobil službo?«

Takšna in podobna vprašanja si zastavljajo številni dijaki pred samo izbiro študija. **Bill Law in A. G. Watts (1977)** sta razvila t. i. DOTS model, ki vključuje štiri ključna področja, ki so pomembna pri načrtovanju kariere in so bolj podrobno opisana v nadaljevanju.

- Samozavedenje, poznavanje sebe
- Poznavanje priložnosti in okolja
- Postavljanje ciljev in sprejemanje odločitev
- Veščine za prehod

1. Samozavedanje, poznavanje sebe.

Pomembno je, da začnete pri sebi, da razmislite, v čem ste dobri, kje so vaša močna področja, kaj vas veseli, kaj počnete v prostem času (aktivnosti in hobiji), kaj so vaše vrednote in to skušate povezati s študijskim programom, o katerem razmišljate.

Pomagate si lahko z odgovori na spodnja vprašanja

- S čim se ukvarjate? Kaj radi počnete v prostem času? Kaj vas v življenju zanima?
- V čem ste dobri? V čem ste boljši od vrstnikov? Za katere dejavnosti dobite največ pohval?
- Katere predmete dojamete hitreje kot sošolci? Pri katerih predmetih dosegate dobre ocene brez posebnega truda?
- Kaj ste se naučili pri vaših aktivnostih in hobijih? Kaj znate?
- V čem ste spretni?
- Kaj vam je v življenju pomembno? Katere so vaše vrednote?
- Po katerih lastnostih vas poznajo prijatelji?
- Kaj vam je v karieri/pri vašem delu najbolj pomembno? Kaj ste v življenju že dosegli?
- Kaj vas najbolj motivira?
- Kaj si v življenju želite početi? Kaj želite postati?
- Kateri poklici se vam zdijo zanimivi?
- Kakšni so vaši cilji?
- Kdo so vaši vzorniki?
- Kako si predstavljate vaše delo?

Na spletu so dostopni številni **vprašalniki in orodja**, ki so vam lahko v pomoč pri samoraziskovanju oz. samooceni, predlagamo pa, da vam služijo zgolj kot izhodišče za vaše nadaljnje razmišljanje ali pogovor s strokovnjakom (s svetovalno delavko/delavcem ali s kariernim svetovalcem na vaši šoli, na Zavodu RS za zaposlovanje, na Kariernih centrih UL ipd.).

- [eSvetovanje Zavoda RS za zaposlovanje](#) – zbirka vprašalnikov, ki so lahko v pomoč pri samooceni. Kot prijavljen uporabnik lahko v Moji mapi shranjujete podatke in dostopate do shranjenih rezultatov. Za dijake in dijakinje so uporabni predvsem sklopi Kakšen sem? Kaj me zanima? Kaj znam? Kaj naj delam?
- [Spleti svojo kariero](#) – zbirka različnih priročnikov in vprašalnikov, namenjenih tako izbiri študija kot ustvarjanju karierne poti.
- [Kam in kako](#) je spletni program za potrditev, raziskovanje, razvoj in izpopolnjevanje možnosti na karierni poti. Navodila za uporabo najdete [tukaj](#). Registracijsko številko vam posreduje svetovalna delavka na vaši šoli.

2. Poznavanje možnosti, priložnosti, okolja

Preden sprejmete odločitev, se dobro informirajte o možnostih, ki so vam na voljo.

Informiranje o vsebinah, zahtevah in značilnostih študijskih programov

- Preglejte predstavitvene zbornike programov, ki so objavljeni na spletnih straneh fakultet in akademij.
- Udeležite se predstavitev študijskih programov na informativnih dnevih in sejmu Informativa.
- Dobro preberite razpis za vpis ter kakšne so bile omejitve v preteklih letih za posamezen študijski program (presenečeni boste, koliko zanimivih študijskih programov obstaja).
- Študijske programa lahko najdete tudi na spletni strani [Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport](#) in na spletnih straneh [Univerze v Ljubljani](#).
- Povprašajte kolega ali znanca, ki že obiskuje študijski program.
- V pomoč smo vam lahko tudi izkušnje alumnov Univerze v Ljubljani s študijem, med drugim lahko nekaj informacij najdete na spletni strani [rtvslo.si](#), v rubriki [Univerza 100](#).
- Če niste prepričani, ali je določen študijski program pravi za vas, lahko obiščete predavanja, ki so javna. Pozanimajte se o razlikah med podobnimi programi.
- Obiščete lahko tudi delavnice in poletne šole, ki jih za dijake organizirajo nekatere fakultete, akademije in tudi Karierni centri UL. Seznam poletnih šol Univerze v Ljubljani najdete [tukaj](#).

Informacij ni nikoli preveč – več jih zberete, bolje je! Vsekakor pa predlagamo **kritično presojo** slišanih informacij in refleksijo ter **preverjanje obljubljenega tudi pri drugih virih**. Naj vas ne prepričajo samo odlične predstavitve in govorniki predstavnikov različnih študijskih programov, lepa predavalnica, brošura ali video. Pozorni bodite tudi na pogoje za študij, preverite dosežke visokošolskega zavoda v slovenskem in mednarodnem prostoru, pozanimajte se o zaposlenih strokovnjakih, pedagogih, o prepoznavnosti profilov diplomantov med delodajalci itd.

Preizkušajte

Morda se vam zdi, da bi lahko bilo neko področje dela zanimivo za vas. Izkoristite možnosti, ki jih imate na voljo in prek lastne izkušnje preverite, ali vam je neko področje, vsebina dela res pisana na kožo. Vključite se v projektne naloge, raziskovalne projekte, preizkusite se kot prostovoljec/ka, izkoristite možnost počitniškega dela. Na ta način boste lahko dobili občutek, ali vam je nekaj všeč ali ne, in tudi informacija, da vam nekaj ni všeč, je zelo dobrodošla in uporabna pri vaših nadaljnjih kariernih odločitvah.

Razmišljajte tudi o poklicu, o zaposlitvi

Pozanimajte se, kje se zaposlujejo diplomanti študijskih programov, kako se vsebine programov prilagajajo glede na razvoj stroke in kako se lahko že v času študija povezujete s potencialnimi delodajalci. A pri premišljeni izbiri študija ne gre le za upoštevanje razmer na trgu dela, saj se te nenehno spreminjajo, ampak je potrebna še ocena lastnih interesov in sposobnosti. Včasih dijaki namerno izberejo študijski program, za katerega napovedujejo, da je/bo primanjkljaj na trgu dela, vendar ne zaključijo niti prvega letnika študija bodisi zaradi neuspešno opravljenih izpitov bodisi zaradi tega, ker ugotovijo, da ne morejo poglobljeno študirati nečesa, kar jih niti najmanj ne zanima.

Opise različnih poklicev najdete med drugim tudi na spletni strani [Zavoda RS za zaposlovanje](#) ali spletni strani [mojaizbira.si](#).

Pogovorite se s strokovnjaki in ljudmi, ki vas poznajo

Posvetujte se s svetovalno delavko/-cem na srednji šoli, učiteljico ali učiteljem, s kariernim [svetovalcem fakultete ali akademije](#). Karierna svetovanja izvajajo na Zavodu RS za zaposlovanje, nekaterih nevladnih organizacijah in visokošolskih zavodih, izvajamo pa jih tudi pri nas, v [Kariernih centrih Univerze v Ljubljani](#). S tistimi, ki prihajate iz oddaljenih krajev, se lahko dogovorimo za svetovanje preko spleta. Če ste v dilemi, nas kontaktirajte za karierno svetovanje, ki je za dijake brezplačno.

Zelo koristen je lahko tudi pogovor s starši in prijatelji, ki vas poznajo in vam lahko dajo uporabne povratne informacije, čeprav naj bo končna odločitev vedno vaša.

Če ste umetnik, športnik ali imate posebne potrebe, preverite, kako je z možnostjo študija in prilagoditvami

Če imate posebne potrebe ali status (športnika, umetnika), se že pred vpisom s predstavniki visokošolskih zavodov posvetujte o možnih prilagoditvah in načinu študija. Za status kandidata s posebnim statusom v prijavno-sprejemnem postopku lahko zaprosite že ob oddaji vloge za študij. Pravila za dodelitev statusa v študijskem letu 2020/2021 najdete [tukaj](#). Ko pa ste na študijski program sprejeti, morate (če želite uveljavljati posebni status), vložiti novo vlogo in ponovno zaprositi za status.

Na Univerzi v Ljubljani velja Pravilnik o študentih s posebnim statusom in status lahko pridobijo študenti s posebnimi potrebami, vrhunski športniki, priznani umetniki, študenti, ki se udeležujejo mednarodnih tekmovanj in študenti starši. [Več informacij](#).

Za lažji prehod iz srednješolskega v višje/visokošolsko izobraževanje in tudi iz šole na trg dela vam lahko pomagajo tudi različni strokovnjaki, ki delujejo v okviru projekta Prehod mladih. Več o projektu, namenu, ciljih, glavnih aktivnostih in ciljni populaciji si lahko preberete [tukaj](#). Vključitev v program je brezplačna. [Pridružite se!](#)

Udeležite se delavnic na temo izbire študija za srednje šole

Za morebitno izvedbo delavnic se obrnite na Visokošolsko prijavno informacijsko službo Univerze v Ljubljani.

Vsebina delavnice okvirno zajema:

- samooceno – raziskavo vrednot, kompetenc, želenega življenjskega stila in poklicnega okolja v povezavi z osebnostnimi lastnostmi posameznikov (delovni listi),
- nasvete glede informiranja o vsebinah, zahtevah in značilnostih študijskih programov,
- informiranje glede lastnosti trga dela danes in napovedi glede karier in želenih kompetenc v prihodnje,
- izročke z nasveti za zapis lastnega načrta korakov za lažje odločanje.

3. Postavljanje ciljev in sprejemanje odločitev

Z razmišljanjem o izbiri študija začnite čim prej, možnosti je namreč veliko. Da bo odločitev lažja, raziskujte, kdo ste in v čem ste dobri, kakšne možnosti so vam na voljo, kakšni študijski programi obstajajo, pogovarjajte se z ljudmi, ki vas poznajo, izkoristite možnosti kariernega svetovanja, preizkusite se tudi v praksi, udeležite se poletnih šol. **Na podlagi vseh informacij in izkušenj si določite realne cilje in izberite študij, ki bo v skladu z vašimi pričakovanji, sposobnostmi, osebnostnimi lastnostmi in interesi, študij, ki vas zanima in za katerega ocenjujete, da imate sposobnosti, da ga zaključite.**

4. Veščine za prehod

Naredili ste samooceno, raziskali možnosti in priložnosti, si postavili cilje ter sprejeli odločitev. Sedaj je na vas, da začnete sprejete odločitve oziroma svoj načrt uresničevati (npr. pogledate, kdaj je prijavni rok, kakšno dokumentacijo morate oddati, ali so zahtevana kakšna posebna dokazila, a morate za to, da boste sprejeti, še kaj narediti, kot npr. izboljšati oceno pri katerem od predmetov, izbrati točno določen predmet na maturi ipd.). Srečno!

